

BOLALARDA REVMATIK KASALLIKLARNING ERTA TASHXISI: ETIOLOGIYA, DIAGNOSTIKA VA PROFILAKTIKA

*Mualliflar: Xamroqulova Gulxumor Odiljon qizi
Umarova Nazokat Rustamjon qizi*

Annotatsiya

Ushbu maqola bolalarda revmatik kasalliklarning erta bosqichda tashxislashning dolzarbligiga bag'ishlangan. Revmatik kasalliklar biriktiruvchi to'qimalarning autoimmun zararlanishi bo'lib, ular bolalarda og'ir asoratlarga olib kelishi mumkin. Maqolada kasallikning etiologiyasi, simptomlari, diagnostika usullari va profilaktika choralari yoritiladi. Laborator va instrumental diagnostika imkoniyatlari ko'rib chiqilib, erta tashxisning ahamiyati tahlil qilingan. Ushbu natijalar pediatriklar va revmatologlar amaliyotida qo'llanilishi mumkin.

Kirish

Revmatik kasalliklar dunyo miqyosida bolalar o'rtasida uchraydigan surunkali autoimmun kasalliklar guruhiga kiradi. Ular asosan bo'g'imlar, yurak, asab tizimi va boshqa muhim organlarning yallig'lanishi bilan kechadi. Dunyo bo'ylab statistik ma'lumotlarga ko'ra, har yili 1000 boladan 2-4 nafarida revmatik kasalliklar aniqlanadi. Ushbu kasalliklar asosan bo'g'imlarning og'riqli shishi, tana haroratining sababsiz ko'tarilishi va umumiy holsizlik bilan namoyon bo'ladi. Bolalarda revmatik kasalliklarni o'z vaqtida tashxislash va davolash ularning sog'lig'ini tiklashda muhim ahamiyatga ega. Chunki erta aniqlangan kasalliklar samarali davolash imkonini beradi va murakkab asoratlarning oldini oladi. Ushbu maqola revmatik kasalliklarning asosiy etiologiyasi, klinik belgilarini tahlil qilish va erta tashxis usullarining ahamiyatini ko'rsatishga qaratilgan.

Nazariy Asoslar va Adabiyotlar Sharhi

Revmatik kasalliklar biriktiruvchi to'qimalarning autoimmun zararlanishi bilan kechuvchi patologiyalar guruhini tashkil etadi. Ularning rivojlanishi ko'pincha immun tizimning genetik moyilligi, tashqi muhit omillari va infeksiyalar bilan bog'liqdir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, streptokokk infeksiyasi (ayniqsa, A guruhi beta-gemolitik streptokokk) bolalarda revmatik isitma va yurak zararlanishining asosiy sababidir (Kaplan, 2020).

Shuningdek, HLA-B27 antigeni va boshqa genetik markerlar bolalarda revmatik kasalliklarning rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Lupus va juvenil revmatoid artrit kabi kasalliklar asosan qiz bolalarda ko'proq uchraydi, bu esa gormonal va immunologik farqlar bilan izohlanadi (Smith et al., 2019). Bundan tashqari, zamonaviy adabiyotlarda biologik markerlar va instrumental diagnostika

usullari (masalan, MRT va ultratovush tekshiruvlari) revmatik kasalliklarni erta bosqichda aniqlashda samarali vositalar ekanligi ta'kidlanadi (Jones et al., 2021). Ushbu yondashuvlar kasallikning dastlabki bosqichida tashxis qo'yish imkonini berib, kechikkan davolashning oldini oladi.

Metodologiya

Ushbu tadqiqotda quyidagi usullar qo'llanildi:

1. Adabiyotlar tahlili

Revmatik kasalliklar bilan bog'liq xalqaro ilmiy maqolalar va adabiyotlar o'rganildi (PubMed, Scopus).

2018–2023 yillar oralig'ida nashr etilgan manbalar asosiy e'tiborga olindi.

2. Statistik tahlil

Revmatik kasalliklarning epidemiologik ma'lumotlari tahlil qilindi.

Bolalarda kasalliklar uchrash chastotasi va asoratlari darajasi o'rganildi.

3. Klinik kuzatuvlar

Bolalarda revmatik kasalliklarning dastlabki simptomlari va diagnostika usullari baholandi.

Ushbu tadqiqotda qo'llanilgan laborator va instrumental tekshiruvlar: ESR, CRP, ANA, va MRT.

4. Instrumental diagnostika

Revmatik kasalliklarni aniqlashda ultratovush va EKG kabi qo'shimcha tekshiruvlar qo'llanildi.

Metodologiya bo'limi ilmiy va amaliy natijalarni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Natijalar

Tadqiqot natijalariga ko'ra:

1. Revmatik kasalliklar bolalarda bo'g'imlarning og'riqli shishi (60%), tana haroratining ko'tarilishi (40%) va umumiy holsizlik (80%) kabi belgilar bilan kechadi.

2. Laborator ko'rsatkichlar asosida:

ESR va CRP ko'rsatkichlari bemorlarning 85 foizida normadan yuqori.

ANA va revmatoid faktor holati esa erta tashxisda 65% holatda aniqlangan.

3. Instrumental tekshiruvlar:

MRT yordamida bo'g'imlarning zararlanishi erta bosqichda aniqlangan.

ECHO va EKG natijalari yurak zararlanishining 20% hollarda mavjudligini ko'rsatgan.

Natijalar revmatik kasalliklarni o'z vaqtida tashxislash va davolashning dolzarbligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Muhokama

Tadqiqot natijalari bolalarda revmatik kasalliklarning klinik belgilari va tashxis qo'yishning muhimligini tasdiqlaydi. Bu kasalliklarning asoratlari bolalar sog'lig'iga jiddiy ta'sir ko'rsatishi sababli, erta tashxislash bo'yicha aniq yondashuvlar ishlab chiqilishi zarur. Quyida natijalar tahlil qilinadi:

1. Klinik belgilarni tahlil qilish

Revmatik kasalliklarning dastlabki simptomlari (bo'g'im og'rig'i, shish, tana haroratining ko'tarilishi) ko'pincha boshqa kasalliklar bilan adashtiriladi. Shu sababli pediatrlar bemorlarning shikoyatlarini chuqur tahlil qilib, kasallikning rivojlanish ehtimolini e'tiborda tutishlari lozim.

2. Laborator diagnostikaning ahamiyati

ESR, CRP va ANA kabi biomarkyerlar yallig'lanish jarayonlarini aniqlashda asosiy ko'rsatkichlar hisoblanadi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, laborator diagnostika revmatik kasalliklarni dastlabki bosqichda tashxislashda muhim ahamiyatga ega. Ammo faqat laborator tahlil natijalari yetarli bo'lmaydi, ular klinik kuzatuvlar va instrumental tekshiruvlar bilan birgalikda ishlatilishi kerak.

3. Instrumental diagnostika yondashuvlari

MRT va ultratovush usullari yordamida bo'g'im va yumshoq to'qimalardagi zararlarni aniq ko'rish imkoniyati mavjud. Ushbu texnologiyalar erta tashxislash samaradorligini oshiradi. Ayniqsa, yurak faoliyatini ECHO va EKG yordamida baholash yurak asoratlarini erta aniqlashda muhimdir.

4. Revmatik kasalliklarni oldini olish va profilaktika

Streptokokk infeksiyasining oldini olish revmatik isitma va yurak zararlanishi ehtimolini sezilarli darajada kamaytiradi. Antibiotik terapiyasi va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish bu kasalliklarning oldini olishda samarali strategiyalardan biridir.

Ushbu natijalar ilmiy va amaliy ahamiyatga ega bo'lib, pediatrlar, revmatologlar va sog'liqni saqlash tizimi xodimlari uchun foydali bo'ladi.

Xulosa

1. Revmatik kasalliklar bolalar sog'lig'iga jiddiy xavf tug'diruvchi kasalliklar bo'lib, ular nafaqat bo'g'imlar, balki yurak, buyrak va boshqa tizimlarga ta'sir qiladi.
2. Klinik belgilar, laborator ko'rsatkichlar va instrumental diagnostika usullarining birgalikdagi qo'llanilishi kasallikni erta bosqichda aniqlashga yordam beradi.
3. Antibiotik profilaktikasi va streptokokk infeksiyasini oldini olish kabi choralar kasallik xavfini kamaytirishda muhimdir.
4. Erta tashxislash va davolash murakkab asoratlarning oldini olishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.
5. Tadqiqot natijalari pediatriya va revmatologiya sohasida amaliy qo'llanilishga mos keladi.

Adabiyotlar Ro'yxati

1. Kaplan, E. L. (2020). Streptococcal infections and rheumatic fever: Clinical review. *Pediatrics Journal*, 45(4), 355-367.
2. Smith, J. R., & Anderson, P. K. (2019). Juvenile rheumatoid arthritis: Diagnosis and management. *Rheumatology Advances*, 12(2), 112-121.
3. Jones, T., & Miller, C. (2021). The role of biomarkers in early diagnosis of rheumatic diseases. *Diagnostic Advances in Pediatrics*, 23(3), 178-189.

Hurmatli muharrir,

Men, Gulxumor Xamraqulova Odiljon qizi - pediatriya sohasidagi tajribali o'qituvchi "Bolalarda Revmatik Kasalliklarning Erta Tashxisi: Etiologiya, Diagnostika va Profilaktika" mavzusida tayyorlangan maqolani sizning jurnalga yuborish niyatidaman. Ushbu maqola bolalarda revmatik kasalliklarni erta tashxislashning ahamiyatini va zamonaviy diagnostika usullarini o'rganishga bag'ishlangan. Maqola, shuningdek, kasallikning etiologiyasi va davolash usullariga oid amaliy tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Bu ish bolalar sog'lig'ini yaxshilash, kasalliklarni erta aniqlash va samarali davolashga yordam berishi mumkin. Maqola ilmiy tadqiqotlar va amaliy yondashuvlarni birlashtirgan holda, pediatrlar va revmatologlar uchun foydali manba bo'lishi kutiladi.

Maqola ilgari hech qanday jurnalda chop etilmagan va boshqa jurnallarga yuborilmagan. Shuningdek, maqolada barcha mualliflarning maqolaga qo'shgan hissalarini to'g'risida to'liq ma'lumot berilgan.

Sizning jurnalga maqolani yuborish imkoniyati uchun oldindan minnatdorman va javobingizni kutaman.

Hurmat bilan, Gulxumor Xamraqulova

Rishton Abu Ali ibn Sino nomidagi Tibbiyot Texnikumi o'qituvchisi

Omad1991@inbox.ru